

Innst. S. nr. 251

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument nr. 8:42 (2008–2009)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Arne Sortevik, Bård Hoksrud og Jan Arild Ellingsen om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene Per Sandberg, Arne Sortevik, Bård Hoksrud og Jan Arild Ellingsen fremmet 18. februar 2009 følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen fremme et lovforslag om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater, i alle saker der det ikke finnes tungtveiende grunner til hemmelighet.

II

Stortinget ber Regjeringen foreta en bred evaluering av offentlighetsloven ikke senere enn fem år etter at loven er vedtatt iverksatt. Temaer som må evalueres er blant annet lovens virkeområde, formålsparagrafen, lovens unntaksbestemmelser, praksis for klage, praktiseringen av meroffentlighetsprinsippet og hvordan loven praktiseres med sikte på eventuelle nødvendige korreksjoner for å oppfylle lovgivers intensjon."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og

Hilde Magnusson Lydvo, fra Framskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Arne Sortevik, Bård Hoksrud og Jan Arild Ellingsen om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater.

Komiteen viser til at hovedformålet med den nye offentlighetsloven som regjeringen Stoltenberg la fram i 2006, var å styrke innsynsretten, blant annet for å sikre en breiest mulig deltakelse i demokratiske prosesser. Den nye loven tok til å gjelde fra 1. januar 2009, og styrker retten til innsyn i offentlig virksomhet vesentlig i forhold til tidligere lovverk. Det blir også en snevrere anledning til å gi unntak fra innsyn. Det kan kreves innsyn i flere former for informasjon enn etter gjeldende lov. Under saksbehandlingen av innsynskrav får de som krever innsyn nå en sterkere stilling, blant annet gjennom at plikten til å gi en begrunnelse ved avslag på krav om innsyn blir styrket. Den nye loven vil innebære at journalene til en rekke organer blir tilgjengelige på Internett på en egen portal (Offentlig elektronisk postjournal).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at de fleste av de beskrevne eksemplene i representantforslaget er fra tida før loven trådte i kraft.

Når det gjelder forslaget i romertall I, anser flertallet forslaget for allerede å være gjennomført (jf. statsråd Knut Storbergets svar til justiskomiteen av 19. mars 2009). Flertallet viser til svaret fra justisministeren:

"Etter den gamle bestemmelsen (§ 5 annet ledd bokstav a i den gamle offentlighetsloven, red.) kunne dokumenter innhentet fra et underordnet organ til bruk for departementets interne saksforberedelse unntas. Adgangen til å unnta har blitt vesentlig snevrene i den nye loven ved at man har innført et skadevilkår. Dokumentene kan nå bare unntas når det er nødvendig for å sikre forsvarlige interne avgjørelsesprosesser."

Vedrørende forslaget i romertall II om å gjennomføre en bred evaluering av offentlighetsloven ikke senere enn fem år etter at loven er vedtatt iverksatt, viser flertallet til Stortingets eget vedtak om at loven skal evalueres i løpet av neste stortingsperiode (Innst. O. nr. 41 (2005–2006)). I og med at loven tok til å gjelde fra 1. januar 2009, vil dette måtte medføre at den nye offentlighetsloven skal evalueres i løpet av de neste fem år, og flertallet mener derfor at det heller ikke er grunn til å støtte dette forslaget.

I representantforslaget vises det også til en rekke områder som bør omfattes av evalueringen, og flertallet støtter statsrådets svar om at det ikke er hensiktsmessig på dette tidspunkt å binde opp detaljene i evalueringen, men at temaene likevel vil høre naturlig hjemme i en evaluering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker at innsyn for allmennheten er en viktig forutsetning for effektiv kontroll med forvaltningen. Disse medlemmer viser til at det til tross for regjeringspartiernes egne merknader i Innst. O. nr. 41 (2005–2006), samt de fagre ordene i Soria Moria-erklæringen, dessverre finnes mange eksempler på hvordan den rød-grønne regjeringen har holdt tilbake viktig informasjon fra offentligheten. Disse medlemmer viser til at Dokument nr. 8:42 (2008–2009) nevner flere konkrete saker fra Kystverket, Vegdirektoratet, Luftfartstilsynet og Samferdselsdepartementet. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet gikk lenger enn de andre partiene når det gjaldt å sikre allmennheten innsyn i Innst. O. nr. 41 (2005–2006) om offentlighetsloven, fordi Fremskrittspartiet mener innsyn og åpenhet er en grunnpilar i det norske demokratiet. Disse medlemmer fremmet i Innst. O. nr. 41 (2005–2006) en rekke forslag som ville ha skjerpet kravene til meroffentlighet ytterligere. Disse medlemmer vil særlig trekke frem forslag 4, som lød som følger:

"§ 11 første ledd andre punktum skal lyde:

Organet skal gi innsyn dersom omsynet til offentlig innsyn veg tyngre enn behovet for unntak."

Disse medlemmer viser til at Regjeringen vil evaluere loven i neste stortingsperiode. Disse

medlemmer viser til at dersom man skal få til en evaluering i løpet av neste stortingsperiode, er det nødvendig å sette i gang statistikkarbeidet omgående.

Disse medlemmer viser til at det i dag ikke finnes noen oversikt over hvor mange dokumenter som unntas offentligheten, eller hvor mange som får avslag når det bes om innsyn i dokumenter. Det finnes heller ingen oversikt over hvilke typer dokumenter som unntas, hvilke unntakshjemler eller hvilke unntaksbestemmelser det klages på.

Disse medlemmer viser til at om "hovedintensjonen om mer innsyn har blitt oppfylt", er statistikk det som vil være den beste målbare indikatoren.

Disse medlemmer viser også til at det å ha en statistikk over dette kan være forebyggende fordi forvaltningen får en oversikt over hvordan praksis er både over tid og sammenlignet med andre etater.

Disse medlemmer viser til at dette kan bidra til at lovens intensjon blir oppfylt.

Disse medlemmer ønsker økt åpenhet, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme et lovforslag om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater, i alle saker der det ikke finnes tungtveiende grunner til hemmelighold."

"Stortinget ber Regjeringen foreta en bred evaluering av offentlighetsloven ikke senere enn fem år etter at loven er vedtatt iverksatt. Temaer som må evalueres, er blant annet lovens virkeområde, formålparagrafen, lovens unntaksbestemmelser, praksis for klage, praktiseringen av meroffentlighetsprinsippet og hvordan loven praktiseres med sikte på eventuelle nødvendige korreksjoner for å oppfylle lovgivers intensjon."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme et lovforslag om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater, i alle saker der det ikke finnes tungtveiende grunner til hemmelighold.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen foreta en bred evaluering av offentlighetsloven ikke senere enn fem år etter at loven er vedtatt iverksatt. Temaer som må evalueres, er blant annet lovens virkeområde, formålparagrafen, lovens unntaksbestemmelser, praksis for klage, praktiseringen av meroffentlighetsprinsippet og hvordan loven praktiseres med sikte på eventuelle nødvendige korreksjoner for å oppfylle lovgivers intensjon.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:42 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Arne Sortevik, Bård Hoksrud og Jan Arild Ellingsen om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 26. mai 2009

Anne Marit Bjørnflaten

leder og ordfører

